

Република Македонија
НАРОДЕН ПРАВОБРАНИТЕЛ

Republika e Maqedonisë
AVOKATI I POPULLIT

OMBUDSMAN
Republic of Macedonia

ЗБИРКА НА ПРОПИСИ PËRMBLEDHJE E RREGULLAVE COMPILATION OF LEGAL REGULATIONS

НАРОДЕН ПРАВОБРАНИТЕЛ
AVOKATI I POPULLIT
OMBUDSMAN
OF THE REPUBLIC OF MACEDONIA

НАЦИОНАЛЕН ПРЕВЕНТИВЕН МЕХАНИЗАМ
МЕКАНИЗЕМ PARANDALUES NACIONAL
NATIONAL PREVENTIVE MECHANISM

ЗБИРКА ПРОПИСИ

**НАРОДЕН ПРАВОБРАНИТЕЛ
НАЦИОНАЛЕН ПРЕВЕНТИВЕН МЕХАНИЗАМ**

Историјата во речиси сите цивилизации во светот памети времиња кога тортурата била користена како законско средство за изнудување признание и за казнување на осудениците.

Денес, со утврдување забрана на тортурата во многубројните меѓународни документи, светот категорично застана на ставот дека во какви било услови и под каква било опасност за земјата, не треба и не смее да постојат исклучоци кои би оправдале чин на тортура.

Меѓутоа во реалниот живот забранета или не, тортурата и другите форми на малтретирање, за жал, се уште се присутни.

Од тие причини, а притоа согледувајќи дека постоечките европски и светски инструменти за следење на состојбите во местата за лишување од слобода не можат во потполност да одговорат на предизвиците со справувањето на овој феномен, Обединетите нации го усвоија Факултативниот протокол кон Конвенцијата против тортура, кој освен што предвидува формирање поткомитет за превенција на тортура, воедно предвидува и воспоставување национални превентивни механизми во земјите што го прифатиле овој документ.

Република Македонија Факултативниот протокол кон Конвенцијата против тортура го ратификуваше кон крајот на 2008 година и со Законот за ратификација го назначи Народниот правобранител за национален превентивен механизам.

Во текот на 2009 година беа донесени измените на Законот за народниот правобранител, со кој се предвиде формирање посебно одделение за превенција на тортура, а подоцна беа донесени Правилникот и Методологијата за вршење превенција на тортура.

Одделението за превенција на тортура, кое ја врши функцијата на национален превентивен механизам, започна да функционира во март 2011 година.

Сметам дека исполнувањето на основните цели на Националниот превентивен механизам, односно утврдувањето на состојбите во местата каде лицата се или може да бидат лишени од слобода, во голем дел ќе помогнат во спречувањето на сите форми на мачење и нечовечко постапување, како и соодветна заштита на нејзините жртви и санкционирање на сторителите на истата.

НАРОДЕН ПРАВОБРАНИТЕЛ

Иџет Мемети

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Izzet Memeti'.

ОДРЕДБИ ОД УСТАВОТ НА РМ

(„Службен весник на РМ“ бр. 52/91)

Член 77

Собранието избира народен правобранител.

Народниот правобранител ги штити уставните и законските права на граѓаните кога им се повредени од органите на државната управа и од други органи и организации што имаат јавни овластувања.

Народниот правобранител се избира за време од осум години, со право на уште еден избор.

Условите на избор и разрешување, надлежноста и начинот на работата на народниот правобранител се уредуваат со закон.

А М А Н Д М А Н XI

(„Службен весник на РМ“ бр. 91/01)

1. Собранието избира народен правобранител со мнозинство гласови од вкупниот број пратеници, при што мора да има мнозинство гласови од вкупниот број пратеници кои припаѓаат на заедниците кои не се мнозинство во Република Македонија.

2. Народниот правобранител ги штити уставните и законските права на граѓаните што им се повредени од органите на државната управа и од други органи и организации што имаат јавни овластувања. Народниот правобранител посветува особено внимание за заштита на начелата на недискриминација, соодветна и правична застапеност на припадниците на заедниците во органите на државната власт, органите на единиците на локалната самоуправа и во јавните установи и служби.

3. Со точката 1 на овој амандман се заменува ставот 1 на членот 77, а со точката 2 се дополнува ставот 2 на членот 77 од Уставот на Република Македонија.

А М А Н Д М А Н XII

(„Службен весник на РМ“ бр. 91/01)

1. Собранието основа Комитет за односи меѓу заедниците.

Комитетот го сочинуваат 19 члена од кои по седум члена од редот на пратениците во Собранието, Македонци и Албанци, а по еден член од редот на пратениците Турци, Власи, Роми, Срби и Бошњаци. Доколку некоја од заедниците нема пратеници, народниот правобранител, по консултации со релевантните претставници на тие заедници ќе ги предложи другите членови на Комитетот.

**ЗАКОН ЗА РАТИФИКАЦИЈА НА ФАКУЛТАТИВНИОТ ПРОТОКОЛ КОН
КОНВЕНЦИЈАТА ПРОТИВ ТОРТУРА И ДРУГ ВИД НА СУРОВО, НЕЧОВЕЧНО ИЛИ
ПОНИЖУВАЧКО ПОСТАПУВАЊЕ ИЛИ КАЗНУВАЊЕ**

(„Службен весник на РМ“ бр. 165/08)

Член 1

Се ратификува Факултативниот протокол кон Конвенцијата против тортура и друг вид на сурово, нечовечно или понижувачко постапување или казнување, усвоен на 18 декември 2002 година во Њујорк.

Член 2

Протоколот во оригинал на англиски јазик и во превод на македонски јазик гласи: Optional Protocol to the Convention against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment / Факултативен протокол кон Конвенцијата против тортура и друг вид на сурово, нечовечно или понижувачко постапување или казнување.

Член 3

Министерството за правда, Министерството за внатрешни работи и Министерството за надворешни работи се определуваат како надлежни органи на државната управа што ќе се грижат за извршување на овој протокол.

Член 4

Во однос на членот 17 од Протоколот, Република Македонија ја поднесува следнава изјава: “Во согласност со членот 17 од Протоколот, Република Македонија изјавува дека Народниот правобранител на Република Македонија е назначен да дејствува како национален превентивен механизам.

Во соработка и врз претходна согласност на Народниот правобранител, невладините организации регистрирани во Република Македонија и организациите кои имаат статус на хуманитарни организации во Република Македонија, можат да преземаат некои од надлежностите на Националниот превентивен механизам.“

Член 5

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

ФАКУЛТАТИВЕН ПРОТОКОЛ

КОН КОНВЕНЦИЈА ПРОТИВ ТОРТУРА И ДРУГ ВИД НА СУРОВО, НЕЧОВЕЧНО ИЛИ ПОНИЖУВАЧКО ПОСТАПУВАЊЕ ИЛИ КАЗНУВАЊЕ

(“Службен весник на РМ” бр.165/2008)

ПРЕАМБУЛА

Државите пристапнички кон овој протокол,

Потврдувајќи дека тортурата и друг вид на сурово, нечовечно или понижувачко постапување или казнување се забранети и претставуваат сериозно прекршување на човековите права,

Убедени дека се неопходни натамошни мерки за да се постигнат целите на Конвенцијата против тортура и друг вид на сурово, нечовечно или понижувачко постапување и казнување (во натамошниот текст Конвенцијата) и да се зајакне заштитата на лицата лишени од нивната слобода од тортура и друг вид на нечовечно или понижувачко постапување или мачење,

Потсетувајќи дека членовите 2 и 16 од Конвенцијата ја обврзуваат секоја држава пристапничка да преземе делотворни мерки за спречување акти на тортура и друг вид на сурово, нечовечно или понижувачко постапување или казнување на која било територија под нивна јурисдикција,

Потврдувајќи дека државите ја имаат првенствената одговорност за спроведување на овие членови, дека јакнењето на заштитата на лицата лишени од нивната слобода и целосното почитување на нивните човекови права е заедничка одговорност која ја споделуваат сите и дека меѓународните тела за спроведување ги надополнуваат и јакнат националните мерки,

Потсетувајќи дека делотворното спречување на тортурата и друг вид на сурово, нечовечно или понижувачко постапување или казнување бара образование и комбинација на различни законодавни, административни, судски и други мерки,

Исто така потсетувајќи дека Светската конференција за човекови права јасно нагласи дека напорите за искоренување на тортурата треба првенствено да се сконцентрираат на превенцијата и повика на донесување Факултативен протокол кон Конвенцијата, кој има за цел воспоставување превентивен систем на редовни посети на места на притвор;

Убедени дека заштитата на лицата лишени од слобода од тортура и друг вид сурово, нечовечно или понижувачко постапување или казнување може да се зајакне со

вонсудски средства од превентивен карактер, врз основа на редовни посети на местата на притвор,

Се договорија како што следи:

ДЕЛ I Општи начела

Член 1

Целта на овој протокол е да воспостави систем на редовни посети спроведени од страна на независни меѓународни и национални тела на местата каде лицата се лишени од нивната слобода, со цел да се спречи тортурата и друг вид на нечовечно или понижувачко постапување или казнување.

Член 2

1. Се основа Поткомитет за превенција на тортура и друг вид сурово, нечовечно или понижувачко постапување или казнување при Комитетот против тортура (во натамошниот текст Комитет за превенција) кој ги извршува функциите дефинирани во овој протокол.

2. Поткомитетот за превенција ги спроведува своите функции во рамките на Повелбата на Обединетите нации и се раководи од целите и начелата содржани во истата, како и од нормите на Обединетите нации во однос на постапувањето со лица лишени од слобода.

3. Исто така Поткомитетот за превенција се раководи од начелата на доверливост, непристрасност, неселективност, универзалност и објективност.

4. Поткомитетот за превенција и државите пристапнички соработуваат во спроведувањето на овој протокол.

Член 3

Секоја држава пристапничка формира, назначува или одржува на национално ниво едно или неколку тела за посети за спречување тортура и друг вид сурово, нечовечно или понижувачко постапување или казнување (во натамошниот текст национален превентивен механизам).

Член 4

1. Секоја држава пристапничка ќе дозволи посети, во согласност со овој протокол, преку механизмите од членот 2 и членот 3 на кое било место под нивна јурисдикција и контрола каде лицата се или можат да бидат лишени од слобода, или врз основа на наредба издадена од јавен орган или по негово барање или со согласност или знаење на таквиот орган (во натамошниот текст места за притвор). Овие посети се спроведуваат во целите на јакнење, доколку е неопходно, на заштитата на овие лица од тортура и друг вид сурово, нечовечно или понижувачко постапување или казнување.

2. Во целите на овој протокол, лишување од слобода значи која било форма на притвор или затворање или задржување лица во јавни или приватни затворени капацитети кои лицето не е дозволено да ги напушти свеволно, а по наредба на судски, административен или друг орган.

ДЕЛ II

Поткомитет за превенција

Член 5

1. Поткомитетот за превенција има десет членови. По педесетиот инструмент за ратификација или пристапување кон овој протокол, бројот на членовите на Поткомитетот за превенција се зголемува на дваесет и пет.

2. Членовите на Поткомитетот за превенција се избираат од рангот на лица со висок морален карактер, со професионално искуство на полето на спроведувањето на правдата, а особено во областа на кривичното право, управување со затвори или во рамките на полицијата, или на различните полиња релевантни за постапувањето со лица лишени од слобода.

3. Во однос на составот на Поткомитетот за превенција должно се зема предвид правичната географска распореденост и застапувањето на различните цивилизации и правни системи на државите пристапнички.

4. Во однос на вакиот состав исто така должно се зема предвид урамнотеженото застапување на родовите врз основа на начелата на рамноправност и недискриминација.

5. Една држава пристаничка не може да има два претставника како членови на Поткомитетот.

6. Членовите на Поткомитетот за превенција ги извршуваат функциите во лично својство, тие се независни и непристрасни и достапни ефикасно да служат како членови на Поткомитетот за превенција.

Член 6

1. Секоја држава пристапничка може да номинира, во согласност со став 2 од овој член до два кандидата кои ги поседуваат квалификациите и кои ги исполнуваат барањата предвидени во членот 5 и притоа ќе дадат детални информации за квалификациите на номинираните лица.

2. (а) Номинираните кандидати треба да поседуваат државјанство на државата пристапничка кон овој протокол;

(б) Барем еден од двајцата кандидати треба да поседува државјанство на државата пристапничка која го номинира;

(в) Не може да се номинираат повеќе од два државјани на одредена држава пристапничка;

(г) Пред државата пристапничка да номинира државјанин на друга држава пристапничка, истата ќе побара и претходно треба да добие согласност од односната држава пристапничка.

3. Барем пет месеци пред датумот на средбата на државите пристапнички во текот на која се спроведуваат изборите, Генералниот секретар на Обединетите нации ќе упати писмо до државите пристапнички повикувајќи ги да ги поднесат своите номинации во рок од три месеци. Генералниот секретар ќе поднесе листа, по азбучен ред, на сите така номинирани лица, наведувајќи ги државите пристапнички кои ги номинирале.

Член 7

1. Членовите на Поткомитетот за превенција се избираат на следниов начин:

(а) Првенствено внимание се посветува на исполнувањето на барањата и критериумите од членот 5 од овој протокол;

(б) Првичните избори се одржуваат не подоцна од шест месеци по стапувањето во сила на овој протокол;

(в) Државите пристапнички ги избираат членовите на Поткомитетот за превенција со тајно гласање;

(г) Изборите за членови на Поткомитетот за превенција се одржуваат на состаноците на државите пристапнички кои се организираат на секои две години, а кои

ги свикува Генералниот секретар на Обединетите нации. На тие состаноци, за кои две третини од државите пристапнички претставува кворум, лицата избрани за членови на Поткомитетот за превенција се лицата кои добиле најголем број на гласови и апсолутно мнозинство на гласовите на претставниците на државите пристапнички кои се присутни и гласаат.

2. Доколку во текот на изборниот процес два државјани на државата пристапничка се квалификуваат да служат како членови на Поткомитетот за превенција, кандидатот кој добил поголем број гласови ќе служи како член на Поткомитетот за превенција. Кога државјани на иста држава добиле ист број гласови се применува следнава постапка:

(а) Кога само еден од таквите кандидати е номиниран од државата пристапничка чиј државјанин е, тој кандидат ќе служи како член на Поткомитетот за превенција;

(б) Кога двата кандидати се номинирани од држава пристапничка чии државјани се, се одржува посебно тајно гласање за да се определи кој од тие два државјани ќе стане член;

(в) Кога ниту еден кандидат не е номиниран од државата пристапничка чиј државјанин е, се одржува посебно тајно гласање за да се определи кој кандидат ќе биде член.

Член 8

Доколку член на Поткомитетот за превенција почине или даде оставка, или доколку од која било друга причина не е повеќе во состојба да ги извршува своите должности, државата пристапничка која го номинирала тој член ќе номинира друг соодветен кандидат кој ги поседува квалификациите и ги исполнува барањата предвидени во членот 5, земајќи ја предвид потребата од урамнотеженост меѓу различните полиња на компетентност, да служи како член се до следниот состанок на државите пристапнички, под услов истиот да го одобрат мнозинството на држави пристапнички. Одобрувањето се смета дека е дадено освен доколку половина или повеќе од државите пристапнички не одговорат негативно во рок од шест недели по добивањето на информацијата поднесена од Генералниот секретар на Обединетите нации за предложеното назначување.

Член 9

Членовите на Поткомитетот за превенција се избираат за мандат од четири години. Тие имаат право на реизбор доколку се повторно номинирани. Мандатот на половина членови избрани на првиот избор истекува по втората година; веднаш по првиот избор имињата на тие членови се избираат со ждрепка од страна на Претседавачот со состанокот од член 7, став 1 (г).

Член 10

1. Поткомитетот за превенција ги избира своите службеници за мандат од две години. Тие имаат право на реизбор.

2. Поткомитетот за превенција донесува деловодник. Деловодникот меѓу другото предвидува дека:

(а) Половина од членовите, плус еден член претставува кворум;

(б) Одлуките на Поткомитетот за превенција се донесуваат со мнозинство гласови на присутните членови;

(в) Поткомитетот за превенција работи на затворени заседанија.

3. Генералниот секретар на Обединетите нации го свикува првиот состанок на Поткомитетот за превенција. По првиот состанок, Поткомитетот за превенција се состанува као што е предвидено во Деловодникот. Поткомитетот за превенција и Комитетот против тортура своите состаноци ги одржуваат истовремено, барем еднаш годишно.

ДЕЛ III

Мандат на Поткомитетот за превенција

Член 11

Поткомитетот за превенција:

(а) Ги посетува местата од членот 4 и дава препораки до државите пристапнички во врска со заштитата на лица лишени од слобода од тортура и друг вид сурово, нечовечно или понижувачко постапување или казнување;

(б) во однос на националните превентивни механизми:

(i) дава совети и им помага на државите пристапнички, кога е неопходно за воспоставувањето на ваквите механизми;

(ii) Одржува директни, доколку е потребно и доверливи контакти со националните превентивни механизми и им нуди обука и техничка помош во целите на јакнење на нивните капацитети;

(iii) Дава совети и им помага во оцената на потребите и потребните средства за јакнење на заштитата на лицата лишени од нивната слобода од тортура и друг вид на сурово, нечовечно или понижувачко постапување или казнување.

(iv) Дава препораки и согледувања на државите пристапнички со цел зајакнување на капацитетот и на мандатот на националните превентивни механизми за спречување на тортура и друг вид сурово, нечовечно или понижувачко постапување или казнување;

(v) Соработува, за спречување на тортурата воопшто, со релевантните органи и механизми на Обединетите нации, како и со меѓународните, регионалните и националните институции или организации кои работат на зајакнувањето на заштитата на сите лица од тортура и друг вид сурово, нечовечно или понижувачко постапување или казнување.

Член 12

Со цел да му овозможат на Поткомитетот за превенција да го исполни својот мандат како што е наведено во член 11, државите пристапнички се обврзуваат:

(a) Да го примат Поткомитетот за превенција на своја територија и да му дозволат пристап на местата за притвор како што е дефинирано во член 4 од овој протокол;

(б) Да ги обезбедат сите релевантни информации кои Поткомитетот за превенција може да ги побара за да ги оцени потребите и мерките што треба да се донесат за зацврстување на заштитата на лица лишени од слобода од тортура и друг вид сурово, нечовечно или понижувачко постапување или казнување;

(в) Да ги поттикнуваат и олеснуваат контактите меѓу Поткомитетот за превенција и националните превентивни механизми;

(г) Да ги разгледаат препораките на Поткомитетот за превенција и да стапат во дијалог со него за можни мерки за спроведување.

Член 13

1. Поткомитетот за превенција ќе воспостави, најпрво со ждрепка, програма за редовни посети на државите пристапнички со цел да го исполни својот мандат како што е утврдено во член 11.

2. По консултациите, Поткомитетот за превенција ќе ги извести државите пристапнички за својата програма со цел тие да можат, без одлагање, да ги направат потребните практични подготовки за спроведување на посетите.

3. Посетите ќе бидат извршени од најмалку два члена на Поткомитетот за превенција. Овие членови може да бидат придружувани, ако е потребно, од експерти со докажано професионално искуство и знаење во областите опфатени со овој протокол кои ќе бидат избрани од список на експерти изготвен врз основа на предлози дадени од страна на државите пристапнички, од Канцеларијата на Високиот комесар на Обединетите нации за човекови права и на Центарот на Обединетите нации за спречување на меѓународен криминал. Во изготвувањето на списокот, предметните држави пристапнички ќе предложат не повеќе од пет национални експерти. Предметната држава пристапничка може да се спротивстави на вклучување одреден експерт во посетата, по што Поткомитетот за превенција ќе предложи друг експерт.

4. Ако Поткомитетот за превенција смета дека е соодветно, тој може да предложи кратка follow-up посета (дополнителна посета) по извршената редовна посета.

Член 14

1. Со цел да му овозможат на Поткомитетот за превенција да го извршува својот мандат, државите пристапнички кон овој протокол преземаат обврска да му дозволат на истиот:

а) Неограничен пристап до сите информации што се однесуваат на бројот на лица лишени од слобода во места на притвор како што е дефинирано во член 4, како и бројот на таквите места и нивните локации;

б) Неограничен пристап до сите информации што се однесуваат на постапувањето кон тие лица, како и на условите за нивен притвор;

в) Според условите од став 2 подолу, неограничен пристап до сите места на притвор и до нивните инсталации и објекти;

г) Можност за разговори без надзор со лицата лишени од слобода без сведоци и тоа или лично или со преведувач ако тоа се смета за неопходно, како и со кое било друго лице за кое Поткомитетот за превенција има мислење дека може да даде релевантни информации;

д) Слобода да одбере места кои Поткомитетот сака да ги посети и лица со кои истиот сака да разговара.

2. Приговор за посета на одредено место на притвор може да биде даден само врз итни и убедливи основи поврзани со националната одбрана, јавна безбедност,

природна катастрофа или сериозни немири во местото што треба да се посети кои привремено спречуваат спроведување ваква посета. Една држава-членка нема да се повика на постоење на објавена вонредна состојба како таква како причина да се спротивстави на една посета.

Член 15

Ниеден орган ниту службеник нема да наложи, примени, дозволи или толерира никаква санкција против кое било лице или организација поради соопштување на Поткомитетот за превенција или на неговите пратеници каква било информација, без разлика дали вистинита или лажна и на ниедно такво лице или организација нема да им се наштети на друг начин.

Член 16

1. Поткомитетот за превенција на доверлив начин ќе ги соопшти своите препораки и согледувања на државата пристапничка и доколку е релевантно и на националниот превентивен механизам.

2. Поткомитетот за превенција го објавува својот извештај, заедно со сите коментари на предметната држава пристапничка, секогаш кога тоа ќе се бара од него од страна на таа држава пристапничка. Ако државата пристапничка објави дел од извештајот, тогаш Поткомитетот за превенција може да го публикува извештајот во целина или делумно. Но нема да бидат објавени никакви лични податоци, без јасно изразената согласност на предметното лице.

3. Поткомитетот за превенција ќе му презентира на Комитетот против тортура јавен годишен извештај за своите активности.

4. Ако државата пристапничка одбива да соработува со Поткомитетот за превенција во согласност со членовите 12 и 14 или одбива да преземе мерки за подобрување на состојбата во врска со препораките на Поткомитетот за превенција, Комитетот против тортура може, по барање на Поткомитетот за превенција, да реши, со мнозинство од своите членови, откако државата пристапничка имала можност да ги изнесе своите ставови, да даде јавна изјава по ова прашање или да го публикува извештајот на Поткомитетот за превенција.

ДЕЛ IV
Национални превентивни механизми

Член 17

Секоја држава пристапничка одржува, назначува или воспоставува, не подоцна од една година по влегување на сила на овој протокол или по неговата ратификација или пристапување, еден или неколку независни национални превентивни механизми за превенција на тортурата на домашно ниво. Механизмите воспоставени од страна на децентрализирани единици може да бидат назначени како национални превентивни механизми за целите на овој протокол, доколку истите се во согласност со неговите одредби.

Член 18

1. Државите пристапнички им гарантираат функционална независност на националните превентивни механизми, како и независност на нивниот персонал.

2. Државите пристапнички ги преземаат неопходните мерки за да обезбедат дека експертите на националниот превентивен механизам ги имаат потребните способности и професионални познавања. Тие се залагаат за родова рамнотежа и за адекватна застапеност на етничките и малцинските групи во земјата.

3. Државите пристапнички преземаат обврска да ги стават на располагање потребните ресурси за функционирање на националните превентивни механизми.

4. При формирање на националните превентивни механизми, државите пристапнички посветуваат должно внимание на Принципите поврзани со статусот на националните институции за унапредување и заштита на човековите права.

Член 19

На националните превентивни механизми ќе им биде дадено, како минимум, надлежност:

(а) Редовно да го испитуваат постапувањето кон лицата лишени од слобода во местата на притвор како што е дефинирано во член 4, со цел зајакнување, ако е потребно, на нивната заштита од тортура и од друг вид сурово, нечовечно или понижувачко постапување или казнување;

(б) Да даваат препораки на релевантните органи со цел подобрување на постапувањето и на условите на лицата лишени од слобода и спречување на тортура и

друг вид сурово, нечовечно или понижувачко постапување или казнување, земајќи ги предвид релевантните норми на Обединетите нации;

(в) Да поднесуваат предлози и согледувања во врска со постоечкото или со нацрт- законодавството.

Член 20

Со цел да им се овозможи на националните превентивни механизми да го извршуваат својот мандат, државите пристапнички кон овој протокол преземаат обврска на истите да им доделат:

(а) Пристап до сите информации што се однесуваат на бројот на лица лишени од слобода во местата на притвор како што е дефинирано во член 4, како и до бројот на места и нивни локации;

(б) Пристап до сите информации што се однесуваат на постапувањето со тие лица, како и на условите на нивниот притвор;

(в) Пристап до сите места на притвор и нивните инсталации и објекти;

(г) Можност за разговори без надзор со лицата лишени од слобода без сведоци и тоа или лично или со преведувач, ако тоа се смета за неопходно, како и со кое било друго лице за кое националните превентивни механизми имаат мислење дека може да даде релевантни информации;

(д) Слобода да ги одбере местата кои Поткомитетот за превенија сака да ги посети и лицата со кои сака да разговара;

(е) Правото на контакти со Поткомитетот за превенција, на истиот да му се испраќаат информации и со истиот да се одржуваат состаноци.

Член 21

1. Ниту еден орган на власта ниту функционер нема да нареди, примени, дозволи или толерира никаква санкција против кое било лице или организација за доставување на националниот превентивен механизам какви било информации, без разлика дали се тие лажни или вистинити, и врз ниедно такво лице или организација нема на поинаков начин да му се наштети.

2. Доверливите информации собрани од страна на националниот превентивен механизам се привилегираны. Нема да се објавуваат никакви лични податоци без јасно дадената согласност на предметното лице.

Член 22

Надлежните органи на предметната држава пристапничка ги испитуваат препораките на националниот превентивен механизам и стапуваат во дијалог со истиот за можни мерки за примена.

Член 23

Државите пристапнички кон овој протокол се обврзуваат да ги објавуваат и дистрибуираат годишните извештаи на националните превентивни механизми.

ДЕЛ V

Декларација

Член 24

1. По ратификацијата, државите пристапнички може да поднесат декларација со која се одлага имплементацијата на нивните обврски или според делот III или делот IV од овој протокол.

2. Ова одлагање ќе важи за максимум три години. По должното објаснување од државата пристапничка и по консултација со Поткомитетот за превенција, Комитетот против тортура може да го продолжи тој период за дополнителни две години.

ДЕЛ VI

Финансиски одредби

Член 25

1. Трошоците настанати од работењето на Поткомитетот за превенција за имплементацијата на овој протокол ги сносат ОН.

2. Генералниот секретар на ОН ги обезбедува потребниот персонал и капацитети за ефективно извршување на функциите на Поткомитетот за превенција според овој протокол.

Член 26

1. Се формира посебен фонд во согласност со релевантните постапки на Генералното собрание, кое ќе биде раководен во согласност со финансиските правила и прописи на ОН, за да се помогне финансирањето на имплементацијата на препораките дадени од Поткомитетот за превенција по посета на одредена држава пристапничка, како и за образовните програми на националните превентивни механизми.

2. Посебниот фонд може да се финансира преку доброволни придонеси од влади, меѓувладини и невладини организации и други приватни или јавни субјекти.

ДЕЛ VII

Завршни одредби

Член 27

1. Овој протокол е отворен за потпишување за секоја држава која ја потпишала Конвенцијата.

2. Овој протокол подлежи на ратификација од страна на секоја држава која ја ратификувала или пристапила на Конвенцијата. Инструментите на ратификацијата се депонираат при Генералниот секретар на ОН.

3. Овој протокол е отворен за пристапување за секоја држава која ја ратификувала или пристапила на Конвенцијата.

4. Пристапувањето се врши преку депонирањето инструмент за пристапувањето при Генералниот секретар на ОН.

5. Генералниот секретар на ООН ги информира сите држави кои го имаат потпишано овој протокол или пак имаат пристапено кон истиот, за депонирањето на секој инструмент за ратификација или за пристапување.

Член 28

1. Овој протокол стапува во сила на триесеттиот ден по датумот на депонирањето при Генералниот секретар на ООН на дваесеттиот инструмент за ратификација или за пристапување.

2. За секоја држава која го ратификува овој протокол или пристапува кон истиот по депонирањето при Генералниот секретар на ООН на дваесеттиот инструмент за ратификација или за пристапување, овој протокол стапува во сила на триесеттиот ден по датумот на депонирањето на инструментот за ратификација или за пристапување од страна на односната држава.

Член 29

Одредбите на овој протокол важат за сите делови на федерални држави без никакви ограничувања или исклучоци.

Член 30

Никакви резерви нема да бидат направени во однос на овој протокол.

Член 31

Одредбите на овој протокол нема да имаат влијание врз обврските на државите пристапнички според кој била регионална конвенција со која се воведува систем на посети на места на притвор. Поткомитетот за превенција и телата формирани според таквите регионални конвенции се охрабруваат да се консултираат и да соработуваат за да се одбегне дуплирање и за ефективно унапредување на целите на овој протокол.

Член 32

Одредбите на овој протокол нема да имаат влијание врз обврските на државите пристапнички кон четирите Женевски конвенции од 12.08.1949 г. и Дополнителните протоколи кон истите од 08.06.1977 г., ниту пак врз можноста достапна за која била држава пристапничка да го овласти Меѓународниот комитет на Црвениот крст да посетува места на притвор во ситуации кои не се опфатени со меѓународното хуманитарно право.

Член 33

1. Која била држава пристапничка може да се откаже од овој протокол во кое било време преку писмено известување упатено до Генералниот секретар на ОН, кој понатаму ги информира другите држави пристапнички кон овој протокол и Конвенцијата. Откажувањето стапува во сила една година по датумот на приемот на известувањето од страна на Генералниот секретар.

2. Таквото откажување нема да има влијание врз ослободувањето на државата пристапничка од нејзините обврски според овој протокол во однос на кој било акт или ситуација која може да се случи пред датумот на кој откажувањето стапува во сила, или пак на дејствијата кои Поткомитетот за превенција одлучил или може да одлучи да ги преземе во однос на предметната држава пристапничка, ниту пак откажувањето го доведува во прашање на каков било начин продолженото разгледување на кое било прашање кое Поткомитетот за превенција веќе го разгледува пред датумот на кој откажувањето стапува во сила.

3. По датумот на кој откажувањето на државата пристапничка стапува во сила, Поткомитетот за превенција нема да почне разгледување на кое било ново прашање во однос на таа држава.

Член 34

1. Секоја држава пристапничка кон овој протокол може да предложи амандман и истиот да го поднесе до Генералниот секретар на ОН. Генералниот секретар понатаму го доставува предложениот амандман до државите пристапнички кон овој протокол со барање тие да го известат дали тие се за одржување конференција на државите пристапнички со цел да се разгледа и гласа по предлогот. Во случај во рок од четири месеци од датумот на таквото известување најмалку една третина од државите пристапнички позитивно се изјаснат за таква конференција, Генералниот секретар ја закажува конференцијата под покровителство на ОН. Секој амандман усвоен со мнозинство од две третини на државите пристапнички кои се присутни и гласаат, се доставува од Генералниот секретар на ОН до сите држави пристапнички за прифаќање.

2. Амандман усвоен во согласност со став 1 од овој член стапува во сила кога ќе биде прифатен со двотретинско мнозинство на државите пристапнички кон овој протокол, во согласност со нивните односни уставни постапки.

3. Кога амандамните се стапени во сила, тие се обврзувачки за тие држави пристапнички кои истите ги прифатиле, а другите држави пристапнички се уште се обврзани со одредбите од овој протокол и секој претходен амандман кои тие го прифатиле.

Член 35

На членовите на Поткомитетот за превенција и на националните превентивни механизми им се доделуваат такви привилегии и имунитети како што се потребни за независното извршување на нивните функции. На членовите на Поткомитетот за превенција им се доделуваат привилегии и имунитети наведени во членот 22 од Конвенцијата за привилегии и имунитети на ОН од 13.02.1946 г., во зависност од одредбите од делот 23 од таа конвенција.

Член 36

При посета на држава пристапничка, членовите на Поткомитетот за превенција, не доведувајќи ги во прашање одредбите и целите на овој проткол и таквите привилегии и имунитети како што тие може да уживаат:

(а) ги почитуваат законите и прописите на посетената земја;

(б) се воздржуваат од секакво дејствие или активност некомпатибилна со објективната и меѓународната природа на нивните должности.

Член 37

1. Овој протокол, чии текстови на: арапски, кинески, англиски, француски, руски и шпански се еднакво автентични, се депонира при Генералниот секретар на ОН.

2. Генералниот секретар на ОН доставува заверени копии од овој протокол до сите држави.

ОДРЕДБИ ОД ЗАКОНОТ ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА НАРОДНИОТ ПРАВОБРАНИТЕЛ

(„Службен весник на РМ“, бр. 114/2009)

Член 1

Во Законот за народниот правобранител („Службен весник на Република Македонија“ број 60/2003), по членот 11 се додава нов член 11-а, кој гласи:

Член 11-а

Народниот правобранител обезбедува посебна заштита на правата на децата, лицата со посебни потреби и на лицата кои се предмет на тортура и друг вид на свирепо, нечовечко или понижувачко постапување или казнување во органите, организациите и установите во кои слободата на движењето е ограничена.

Член 3

По членот 31 се додаваат два нови члена 31-а и 31-б, кои гласат:

Член 31-а

Народниот правобранител во следењето на состојбите на почитувањето и заштитата на уставните и законските права на лицата во органите, организациите и установите во кои слободата на движење е ограничена, презема активности согласно со закон и меѓународни договори ратификувани согласно со Уставот на Република Македонија.

Народниот правобранител за реализација на активностите од ставот 1 на овој член врши редовни и ненајавени посети во органите, организациите и установите во кои слободата на движење е ограничена за што подготвува посебен извештај.

За начинот на остварувањето на посетите од ставот 2 на овој член Народниот правобранител донесува правилник.

Член 31-б

Службените лица во органите, организациите и установите во кои слободата на движење е ограничена, се должни на Народниот правобранител да му овозможат непречен пристап до сите документи и информации кои се однесуваат на лицата на кои слободата на движење им е ограничена.

Службените лица во органите, организациите-и установите во кои слободата на движење е ограничена, се должни да постапат по укажувањата и препораките на Народниот правобранител и за постапувањето да го известат најдоцна во рок од 30 дена сметано од денот на приемот на посебниот извештај.

Член 5

Во членот 45, став 1 по зборот „области“ се додаваат зборовите: „или за одделни ранливи групи лица“.

По ставот 1 се додава нов став 2, кој гласи:

„Народниот правобранител формира посебни одделенија за заштита на правата на децата и на лицата со посебни потреби, одделение за заштита на граѓаните од дискриминација и тортура и друг вид на свирепо, нечовечко или понижувачко постапување или казнување, како и одделение за правична и соодветна застапеност на граѓаните.“

Ставот 2 станува став 3.

Врз основа на член 4 од Законот за ратификација на Факултативниот протокол кон Конвенцијата против тортура и друг вид на сурово, нечовечно или понижувачко постапување или казнување („Службен весник на РМ“ бр. 165/2008) и член 4 и член 17 од Факултативниот протокол кон Конвенцијата против тортура и друг вид на сурово, нечовечно или понижувачко постапување или казнување како и член 31-а, став 3 од Законот за народниот правобранител („Службен весник на РМ“ бр. 60/2003 и 114/09) и член 5, алинеја 9 од Деловникот на народниот правобранител („Службен весник на РМ“, бр. 11/2005), Народниот правобранител, донесе

ПРАВИЛНИК
ЗА НАЧИНОТ НА ВРШЕЊЕ ПРЕВЕНЦИЈА ОД ТОРТУРА И ДРУГ ВИД НА СУРОВО,
НЕЧОВЕЧНО ИЛИ ПОНИЖУВАЧКО ПОСТАПУВАЊЕ ИЛИ КАЗНУВАЊЕ ОД СТРАНА
НА НАРОДНИОТ ПРАВОБРАНИТЕЛ КАКО НАЦИОНАЛЕН
ПРЕВЕНТИВЕН МЕХАНИЗАМ

Член 1

Со овој правилник се уредува начинот на вршење превенција на тортура и друг вид сурово, нечовечно или понижувачко постапување или казнување од страна на Народниот правобранител како национален превентивен механизам на местата каде лицата се или можат да бидат лишени од слобода.

Член 2

Превенцијата се врши со востановување систем на посети што можат да бидат редовни и вонредни или ненајавени.

Член 3

Посетите имаат за цел да се спречат појавите на тортура или друг вид сурово, нечовечно или понижувачко постапување или казнување на лицата лишени од слобода.

Редовните посети имаат за цел во одреден временски период да се согледаат состојбите во установите и да се евидентира напредокот или влошувањето на условите за сместување и третманот на лицата лишени од слобода.

Ненајавените посети имаат за цел да се проверат веќе утврдените состојби во местата каде лицата се или можат да бидат лишени од слобода и да се намали ризикот постојните состојби да бидат прикажани на несоодветен начин.

Член 4

Народниот правобранител посетите од членот 3 на овој правилник ги спроведува во полициските станици, одделенијата за притвор и одделенијата за осудени лица во казнено-поправните установи, воспитно-поправните установи, психијатриските болници, други места за лишување од слобода, како и во неофицијални места за кои Народниот правобранител може да има информации дека лицата се лишуваат од слобода.

Член 5

При посетите Народниот правобранител ги согледува состојбите на материјалните услови во установите, врши увид во сите информации заради утврдување на сите аспекти што се однесуваат на бројот на лицата лишени од слобода, условите и третманот. Воедно се вршат разговори со лицата лишени од слобода без сведоци, лично или со преведувач, доколку тоа се смета за неопходно, како и со кое било друго лице за кое Народниот правобранител верува дека може да обезбеди суштествени информации.

Народниот правобранител има апсолутна слобода во изборот на лица со кои ќе разговара.

Член 6

Проценката на условите во местата за лишување од слобода опфаќа увид во димензиите на просторијата, бројноста на лицата сместени во просторијата, хигиенските услови, опременоста на просторијата со инвентар (кревет, постелнина, покривка, ормар и сл.), осветлувањето во просторијата (дневна и природна светлина), затоплувањето, санитарните услови, контактот со службените лица и други околности кои евентуално би можеле да доведат до нехуман или несоодветен престој.

Член 7

Увидот во документацијата треба особено да има за цел да го утврди бројот на лицата лишени од слобода во објектот, како и сите други информации што се однесуваат на нивниот третман, односно здравствена состојба или друго што би можело да даде реална слика за однесувањето кон лицата лишени од слобода и условите во кои тие се сместени.

Член 8

Разговорот со лицата лишени од слобода се води без сведоци, лично или со преведувач ако тоа се смета за неопходно. Народниот правобранител има апсолутна слобода во изборот на лица за разговор.

При разговорот се составува службена белешка за наводите истакнати од лицата лишени од слобода.

Член 9

Разговорот со службените лица има за цел да се предочи значењето на посетата, обврската за соработка со Народниот правобранител и да се укаже на одредени пропусти со цел тие да не се повторат.

Член 10

По завршувањето на посетата се подготвува посебен извештај кој задолжително содржи опис на утврдените состојби, анализа на состојбата, заклучни согледувања и препораки.

Член 11

Овој правилник влегува во сила со денот на донесувањето.

НАРОДЕН ПРАВОБРАНИТЕЛ

Иџет Мемети

МЕТОДОЛОГИЈА

за вршење превенција од тортура и друг вид на сурово, нечовечно или понижувачко постапување или казнување од страна на Народниот правобранител како национален превентивен механизам

Со оваа методологија поблиску се уредува начинот на вршење редовни и вонредни посети на местата каде се или може да бидат сместени лицата лишени од слобода заради превенција на тортура и друг вид на сурово, нечовечно или понижувачко постапување или казнување согласно член 4 од Законот за ратификација на Факултативниот протокол кон Конвенцијата на ООН против тортура и друг вид на сурово, нечовечно или понижувачко постапување или казнување („Службен весник на РМ“ бр.165/08), член 4 и член 17 од Факултативниот протокол кон Конвенцијата против тортура и друг вид на сурово, нечовечно или понижувачко постапување или казнување и членовите 31-а и 31-б од Законот за народниот правобранител и Правилникот за вршење превенција на тортура.

Предмет на оваа методологија се: видовите превентивни посети, местата што се посетуваат, целта на посетите, увидот во местата и информациите, разговорот со лицата лишени од слобода и со персоналот како и подготвувањето извештаи и соодветни препораки.

1. ЦЕЛ И ВИДОВИ НА ПРЕВЕНТИВНИ ПОСЕТИ

Посетите се вршат заради спречување на евентуалните повреди на правата на лицата лишени од слобода преку конструктивен дијалог со претставниците на местата каде се или можат да бидат сместени лицата лишени од слобода и претставниците на други институции и органи под чија надлежност подлежат установите, како и намалување на ризикот лицата лишени од слобода да бидат попречени за поднесување поплаки по однос на нивниот статус, условите за сместување, третманот и др.

Воспоставувањето на систем на посети (редовни и вонредни) има за цел подобрување на севкупните состојби во местата во кои се или можат да бидат сместени лицата лишени од слободи.

Превентивните посети можат да бидат: редовни и ненајавени.

- **Редовни посети** – имаат за цел да се изврши детална анализа на состојбата во местата каде се или можат да бидат лицата лишени од слобода за да се

идентификуваат причините кои можат да доведат до сурово, нечовечно или понижувачко постапување или казнување и изготвување препораки за надминување на утврдените состојби.

- **Ненајавени посети** – имаат за цел да обезбедат во најголема можна мера реална и објективна слика за условите во местата каде се или можат да бидат лицата лишени од слобода со цел да се намали ризикот од прикривање или менување на постојните состојби, како и да се провери спроведувањето на веќе дадените препораки од Народниот правобранител. Овие посети едновременно имаат за цел да се попречи лицата лишени од слобода да бидат заплашени или ограничени во контактите со Народниот правобранител.

2. МЕСТА КОИ МОЖАТ ДА БИДАТ ПОСЕТЕНИ ОД СТРАНА НА НАРОДНИОТ ПРАВОБРАНИТЕЛ

Народниот правобранител во остварувањето на функцијата Национален превентивен механизам врши посети на сите места каде се или можат да бидат сместени лица лишени од слобода, а тоа се: полициските станици, одделенијата за притвор и одделенијата за осудени лица во казнено-поправните установи, воспитно-поправните установи, психијатриските болници, други места за лишување од слобода како и во неофицијални места за кои Народниот правобранител може да има информација дека лицата се лишуваат од слобода.

3. УВИД ВО УСТАНОВАТА И ИНФОРМАЦИИТЕ

На Народниот правобранител му се овозможува пристап до сите делови на кое било место каде се врши лишување од слобода.

Преку увидот во сите простории во објектите Народниот правобранител добива целосен впечаток за условите за сместување на лицата лишени од слобода, постапувањето и третманот на овие лица.

При увидот на местата за лишување од слобода особено внимание се посветува на информациите кои можат да се добијат од евиденциите кои се водат, како и од материјалните услови.

- Со оглед на обврската да се води целосна **евиденција** во однос на сите лица лишени од слобода, како и сите настани на местата за лишување од слобода, задолжителна е проверка особено на: регистрите на лицата лишени од слобода, регистрите на дневни настани, здравствената евиденција и здравствените картони на

секој поединец, како и папките, односно личните досиеја на овие лица и други документи.

- При увидот во **материјалните услови** особено внимание се посветува на условите во кои се сместени лицата лишени од слобода.

Ова пред се се однесува на: законски пропишаните димензии на просторијата, бројноста на лицата кои се сместени во просторијата, хигиенските услови (на самата просторија, гардеробата на лицата лишени од слобода, како и на нивната постелнина), опременоста на просториите (кревети, касети, маси, столчиња и др.), осветленоста, затопленоста во зимски услови, проветрувањето на просториите, санитарните услови, условите за лична хигиена и др., како и можноста, односно начинот на кој овие лица остваруваат контакти со службените лица.

4. РАЗГОВОР СО ЛИЦАТА ЛИШЕНИ ОД СЛОБОДА

На Народниот правобранител задолжително му се овозможува непосреден разговор со лицата лишени од слобода.

Во зависност од видот на посетата, Народниот правобранител може да врши разговор со точно одредено лице или група лица и со лица избрани по случаен избор, при што доколку се работи за припадник на некоја од заедниците или странски државјанин ако е тоа потребно да биде обезбеден преведувач. Еден од најважните аспекти на посетата е можноста за разговор без присуство на сведоци, односно службени лица со што на лицата лишени од слобода им се овозможува да зборуваат поотворено и со помалку страв.

Народниот правобранител има потполна слобода во изборот на лицата со кои ќе разговара.

Народниот правобранител при вршењето на посетата има слобода во изборот на местото за кое смета дека е доволно безбедно и соодветно за вршење разговор со лицето лишено од слобода.

Доколку службените лица предложат одредени места како несоодветни од безбедносен аспект, Народниот правобранител не би требало оваа сугестија веднаш да ја одбие, туку внимателно да ја разгледа, но сепак тој го определува местото каде ќе се изврши разговорот.

При водењето на разговорот особено е важно Народниот правобранител да ја стекне довербата на лицето со кое разговара без притоа да му дава ветувања кои не е можно да се исполнат.

Пред се неопходно е Народниот правобранител да се претстави и да ја образложи причината за неговото присуство, кои се овластувањата на Народниот

правобранител, дека разговорот е доверлив и дека лицето нема да трпи никакви штетни последици од кого било, особено не од службените лица.

Во текот на разговорот потребно е изразување на јасен и едноставен начин и да се избегнува однесување со кое разговорот би можел да се протолкува како испрашување.

За успешноста на извршениот разговор и остварувањето на неговата цел од големо значење е Народниот правобранител да покаже способност за ислушување, големо трпение и емпатија во текот на разговорот.

Притоа, на лицето со кое се врши разговорот треба да му се овозможи да зборува, да се избегнуваат сугестивни прашања и разговорот да не се ограничува само и единствено на темите кои тој ги покренува.

Во случај на наводи за лошо постапување од страна на службени лица, лицето со кое се врши разговорот треба да се поттикне да ги искаже сите факти од релевантно значење.

За разговорот се составува службена белешка.

5. ИЗГОТВУВАЊЕ ИЗВЕШТАЈ СО ПРЕПОРАКИ

Народниот правобранител врз основа на констатираните состојби подготвува извештај со соодветни препораки кој го доставува до надлежните органи со кои предлага мерки што треба да се преземат заради подобрување на севкупните услови во местата за лишување од слобода.

Препораките треба да бидат: специфични; мерливи; остварливи; насочени кон резултат; временски определени, според приоритет; образложени; да одговараат на предметот и да предлагаат решение за надминување или унапредување на состојбите.

Народниот правобранител го следи спроведувањето на дадените препораки преку непосредни контакти со службените лица во местата каде се врши лишување од слобода, како и со другите надлежни органи и организации согласно член 2 од Законот за народниот правобранител.

Препораките имаат за цел отстранување на констатираните недостатоци и негативни појави, како и подобрување на условите за сместување, постапувањето и третманот на овие лица.

Последователните посети од страна на Народниот правобранител треба систематски да проценат дали претходните препораки биле целосно спроведени и истовремено да ги идентификуваат сите нови проблеми што евентуално во меѓувреме се појавиле. Доколку во текот на посетата има индивидуални оплаки за конкретни

повреди на правата, Народниот правобранител посебно ќе постапува по нив, но од аспект на заштита на човековите права.

НАРОДЕН ПРАВОБРАНИТЕЛ

Иџет Мемети

Врз основа на член 39 од Законот за народниот правобранител („Службен весник РМ“ бр. 60/2003 и 114/2009), Народниот правобранител, донесува

П РА В И Л Н И К

за формата, содржината и постапката за издавање,
користење и одземање на службената легитимација
на народниот правобранител, замениците и вработените
во Стручната служба на Народниот правобранител

(„Службен весник на РМ“, бр. 65/2011)

Член 1

Со овој правилник се уредува формата, содржината и постапката за издавање, користење и одземање на службената легитимација на народниот правобранител, замениците, вработените во Стручната служба на Народниот правобранител и вработените во Стручната служба на Народниот правобранител како национален превентивен механизам.

Член 2

Службената легитимација е со димензии 8 см. x 11 см. и се состои од два дела: едниот дел е корицата, а другиот дел е пластифицирана светло сива влошка на чија позадина се наоѓа логото на институцијата, со податоци за носителот на службената легитимација и неговите овластувања.

Корицата на службената легитимација е изработена од природна кожа во кафеава боја.

На предната страна на корицата, во горниот дел е изгравирани текстот: „РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА, НАРОДЕН ПРАВОБРАНИТЕЛ“, во средината е изгравирани логото на Народниот правобранител, а под него е изгравирани текстот: „СЛУЖБЕНА ЛЕГИТИМАЦИЈА“.

Во внатрешната десна страна од кожната корица се втиснува во метална форма логото на Народниот правобранител со големина од 4 см.

На предната страна од влошката, е отпечатен текстот „РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА, НАРОДЕН ПРАВОБРАНИТЕЛ“, за легитимацијата на вработените во Стручната служба на Народниот правобранител како национален превентивен механизам е отпечатен текстот „РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА, НАРОДЕН ПРАВОБРАНИТЕЛ НАЦИОНАЛЕН ПРЕВЕНТИВЕН МЕХАНИЗАМ“, а под него текстот „СЛУЖБЕНА ЛЕГИТИМАЦИЈА“. Под овој текст на левата страна се наоѓа место за фотографија, а од десната страна регистарски број, датум на издавање, потпис на Народниот правобранител или на овластено лице и место на печат (М.П.). На истата страна во долниот дел се впишуваат податоци: име и презиме, функција, односно звање, матичен број и адреса на живеење на носителот на службена легитимација.

Втората страна од влошката, за службената легитимација на народниот правобранител и неговите заменици содржи извадоци од одредбите од Законот за народниот правобранител („Службен весник на РМ“ бр. 60/2003 и 114/2009), во врска со овластувањата и посебните права, со текст наведен на образецот. Втората страна од влошката, за службената легитимација на вработените во Стручната служба кои постапуваат по претставки на граѓани и други лица содржи извадоци од одредбите од Законот за народниот правобранител („Службен весник на РМ“ бр.60/2003 и 114/2009), во врска со овластувањата, со текст наведен на образецот.

Втората страна од влошката, за службената легитимација на вработените во Стручната служба на Народниот правобранител како национален превентивен механизам содржи извадоци од одредбите од Факултативниот протокол кон Конвенцијата против тортура и друг вид на сурово, нехумано или понижувачко постапување или казнување („Службен весник на РМ“ бр. 165/2008) и од Законот за народниот правобранител („Службен весник на РМ“ бр. 60/203 и 114/2009), во врска со овластувањата, со текст наведен во образецот.

За другите носители на службената легитимација, на втората страна од влошката нема текст.

Член 3

Обрасците на службената легитимација се отпечатени кон овој правилник и се негов составен дел.

Член 4

Народниот правобранител или од него овластено лице, ја издава службената легитимација по изборот, односно вработувањето во стручната служба на Народниот правобранител и има важност додека лицето на кое му е издадена има службено својство на народен правобранител, заменик - народен правобранител, вработен во Стручната служба на Народниот правобранител и вработен во Стручната служба на Народниот правобранител како национален превентивен механизам.

Член 5

Лицето на кое ќе му престане функцијата или работниот однос во Стручната служба на Народниот правобранител, односно во Стручната служба на Народниот правобранител како национален превентивен механизам ја враќа службената легитимација.

Службената легитимација што се враќа или заменува се поништува.

Член 6

За издадените и одземените службени легитимации во Народниот правобранител се води евиденција.

Евиденцијата за издадена службена легитимација содржи: реден број, име и презиме на лицето на кое му се издава службената легитимација, дата на издавањето, сериски број и рубрика за забелешка.

Член 7

Службената легитимација се заменува со нова кога поради оштетување или дотраеност ќе стане неупотреблива, доколку носителот на кого му е издадена ја изгуби и кога имателот на службената легитимација ќе ги промени личните податоци.

Секој носител на службена легитимација веднаш, а најдоцна во рок од 24 часа го известува народниот правобранител доколку службената легитимација ја изгубил, а во случај кога се заменува со нова поради оштетување или дотраеност, имателот на легитимацијата треба да ја врати при издавањето нова.

Член 8

Службената легитимација на народниот правобранител, замениците и вработените во Стручната служба на Народниот правобранител издадена согласно Правилникот за формата, содржината и постапката за издавање, користење и одземање на службената легитимација на народниот правобранител, замениците и вработените во Стручната служба на Народниот правобранител („Службен весник на РМ“ бр. 11/2005), ќе биде заменета најдоцна во рок од 60 дена од денот на влегувањето во сила на овој правилник.

Член 9

Со денот на влегувањето во сила на овој правилник престанува да важи Правилникот за формата, содржината и постапката за издавање, користење и одземање на службената легитимација на народниот правобранител, замениците и вработените во Стручната служба на народниот правобранител („Службен весник на РМ“ бр. 11/2005).

Член 10

Овој правилник влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

НАРОДЕН ПРАВОБРАНИТЕЛ

Иџет Мемети

ОБРАСЦИ – 5 (пет)

Република Македонија НАРОДЕН ПРАВОБРАНИТЕЛ СЛУЖБЕНА ЛЕГИТИМАЦИЈА	
	РЕГИСТАРСКИ БРОЈ _____
	ДАТУМ НА ИЗДАВАЊЕ _____
М.П. Народен правобранител Иџет Мемети	
Име и презиме _____	
Звање _____	
ЕМБГ _____	
Адреса на живеење _____	

Република Македонија НАРОДЕН ПРАВОБРАНИТЕЛ СЛУЖБЕНА ЛЕГИТИМАЦИЈА	
	РЕГИСТАРСКИ БРОЈ _____
	ДАТУМ НА ИЗДАВАЊЕ _____
М.П. Народен правобранител Иџет Мамет	
Име и презиме _____	
Функција _____	
ЕМБГ _____	
Адреса на живеење _____	

Носителот на оваа легитимација со Законот за народниот правобранител („Службен весник на РМ“ бр. 60/2003 и 114/2009), е овластен:

- да влезе во службените простории на органите од член 2 од Законот, да изврши непосреден увид во предметите и работите од нивна надлежност, како и да му бидат обезбедени сите докази, податоци и информации, без оглед на степенот на доверливост;
- во секое време и без претходна најава и одобрение да изврши посета и увид во органите, организациите и установите - места за лишување од слобода, како и да разговара со лицата сместени во нив, без присуство на службени лица, заради заштита на нивните слободи и права;
- да повика на разговор избрано или именувано лице, службено лице и секое друго лице кое може да даде определени податоци во постапката;
- да влегува и да има слободен пристап на станиците, аеродромите и пристаништата само со покажување на службена легитимација;
- на бесплатна употреба на јавен, сувоземен или езерски сообраќај на територијата на Република Македонија;
- на посебна заштита на неговата личност, семејството и имотот, по негово барање доставено до полицијата во местото на живеење, секогаш кога за тоа постојат сериозни причини за негова безбедност.

Народниот правобранител и замениците на народниот правобранител не можат да бидат повикани на одговорност за дадено мислење и преземени дејства, мерки и активности во вршењето на својата функција.

Република Македонија
НАРОДЕН ПРАВОБРАНИТЕЛ
НАЦИОНАЛЕН ПРЕВЕНТИВЕН МЕХАНИЗАМ
СЛУЖБЕНА ЛЕГИТИМАЦИЈА

РЕГИСТАРСКИ БРОЈ

ДАТУМ НА ИЗДАВАЊЕ

М.П. Народен правобранител
Иџет Мемети

Име и презиме

Функција / звање

ЕМБГ

Адреса на живеење

Носителот на оваа легитимација со Уставот, Факултативниот протокол кон Конвенцијата против тортура и друг вид на сурово, нехумано или понижувачко постапување или казнување и Законот за народниот правобранител, заради вршење превенција е овластен:

- во секое време и без претходна најава и одобрение да изврши редовни или ненајавени посети и увиди во органите, организациите и установите - места за лишување од слобода, како и на кое било друго место за кое може да има информации дека лицата се или можат да бидат лишени од слобода;
- да му се овозможи слобода на избор на местата што сака да ги посети, како и непречен пристап до сите простории, уреди и инсталации, до сите документи и информации што се однесуваат на лицата лишени од слобода;
- да му биде овозможен слободен избор и разговор со лицата лишени од слобода, без присуство на службени лица, лично или со преведувач, доколку е неопходно, како и со кое било друго лице за кое Народниот правобранител верува дека може да обезбеди суштествени информации.

Република Македонија
НАРОДЕН ПРАВОБРАНИТЕЛ
СЛУЖБЕНА ЛЕГИТИМАЦИЈА

РЕГИСТАРСКИ БРОЈ

ДАТУМ НА ИЗДАВАЊЕ

М.П. Народен правобранител
Иџет Мемети

Име и презиме

Звање

ЕМБГ

Адреса на живеење

Носителот на оваа легитимација со Законот за народниот правобранител („Службен весник на РМ“ бр. 60/2003 и 114/2009), е овластен:

- да влезе во службените простории на органите од член 2 од Законот, да изврши непосреден увид во предметите и работите од нивна надлежност, како и да му бидат обезбедени сите докази, податоци и информации, без оглед на степенот на доверливост;
- во секое време и без претходна најава и одобрение да изврши посета и увид во органите, организациите и установите - места за лишување од слобода, како и да разговара со лицата сместени во нив, без присуство на службени лица, заради заштита на нивните слободи и права;
- да повика на разговор избрано или именувано лице, службено лице и секое друго лице кое може да даде определени податоци во постапката.